

**Панченко О.І. к. е. н., доцент,
Чернігівський державний технологічний університет,
м. Чернігів**

Страховання вантажів у системі економічної безпеки залізничного транспорту

Залізничний транспорт повинен своєчасно та якісно задовольняти потреби у перевезенні вантажів і пасажирів, створювати умови для розвитку економіки та забезпечувати єдність економічного та територіального простору країни. При цьому слід враховувати, що процес вантажних перевезень залізничним транспортом супроводжують небезпеки, які можуть призвести до пошкодження, зникнення або знищення вантажу, тим самим суттєво вплинути на фінансову стабільність як компанії вантажовласника, так і перевізника.

Вважається, що ризики, які супроводжують перевезення вантажів є ризиками вантажовласників і саме вони зацікавлені в їх страхуванні, але в основному залізниці беруть на себе всі ризики перевізного процесу та збереження вантажів. Тому необхідно використовувати нові схеми дійсно взаємовигідних взаємовідносин між залізничним транспортом і користувачами транспортних послуг. Страхування вантажів є найбільш зручною формою гарантії на випадок їх пошкодження або втрати в результаті дорожньо-транспортних пригод.

Зарубіжний досвід свідчить, що перевозити вантажі без страхового захисту неможливо, тому при здійсненні експортно-імпортних операцій страхування вантажів як правило є нормою, але вантажі страхуються іноземними контрагентами в іноземних страхових компаніях. Експортні вантажі найчастіше страхуються з моменту перетинання кордону, або з морського порту, а вантажі, які імпортуються, застраховані іноземним продавцем до кінцевого пункту призначення. Оскільки міжнародні перевезення пов'язані зі значними ризиками, то страхування здійснюється за високими

тарифними ставками, які включаються в ціну товару. Внутрішні залізничні перевезення залишаються без страхового захисту і вантажі перевозяться без будь-яких гарантій збереження. Тому у випадку непередбачених втрат при вантажних перевезеннях, власники компаній замість отримання компенсацій від страховиків і продовження своєї справи, не виконують свої обов'язки перед партнерами.

Страховання вантажів, які перевозяться залізничним транспортом – це особливий вид страхування і кожна угода є індивідуальною. При страхуванні вантажів необхідно, враховувати існуючу специфіку, яка пов'язана з необхідними умовами страхового покриття, виходячи з реально існуючих ризиків при перевезеннях залізницями, особливістю організації логістичного процесу, а також взаємодії вантажовласників з суб'єктами залізничного бізнесу. Страхові компанії повинні пропонувати страхові послуги які б відповідали інтересам вантажовласників і перевізників.

Страхове покриття «з відповідальністю за всі ризики» є найбільш розповсюдженим, оскільки страхувальники вважають, що така назва потенційно гарантує повноцінний захист. Але при прийнятті рішення про страхування вантажів, які перевозяться залізничним транспортом необхідно звернути увагу на перелік обмежень та уважно ознайомитись з умовами страхування, оскільки існують ризики, які не відбудуться ніколи, або для даного виду вантажу є не страховими. Спеціальні програми при страхуванні вантажів розробляються при їх необхідності, наприклад страхування транспортування автомобілів, виставочних експонатів, обладнання для проведення комерційних виставок тощо.

Послуга по страхуванню вантажів, що перевозяться залізничним транспортом повинна бути комплексною, прозорою та своєчасною в процесі оформлення платіжних документів. Вантажовласник укладає договір страхування і всі фінансові операції по страхуванню вантажів включаються в платіжні документи, тому в сучасних умовах необхідно здійснювати

узгодження та оформлення документів, необхідних для перевезення вантажів та їх страхування за допомогою автоматизованих інформаційних систем.

В умовах економічної кризи суб'єкти господарювання максимально скорочують витрати при здійсненні поставок і, в першу чергу, відмовляються від страхування. Тому оптимізація затратних статей призводить до відмови від страхування вантажів потенційними страхувальниками. У цьому випадку відчутно погіршується якість та рівень безпеки перевезень залізничним транспортом.

Незважаючи на складності в розвитку ринку страхування вантажів цей вид страхування поступово вдосконалюється, зростає оперативність та надійність страхового захисту, а також враховуються інтереси та індивідуальні потреби страхувальника.

Література

1. Богомолва Н.І. Страхування засобів швидкісного залізничного транспорту як основа надійності перевізного процесу / Н.І. Богомолва, О.І. Панченко // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2009. – Вип. 256, том III. – С. 793–802.

2. Панченко О.І. Особливості організації страхового захисту вантажних перевезень на залізничному транспорті / О.І. Панченко, Н.І. Богомолва // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2010 – № 41. – С. 22 – 28.

3. Статут залізниць України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF>